

Po śmierci przedsiębiorcy jego firma będzie mogła stać się podatnikiem

I. Po śmierci osoby fizycznej jego forma nadal będzie mogła prowadzić działalność

W Sejmie trwają prace nad ustawą o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwa osoby fizycznej. Ma ona umożliwić kontynuowanie działalności przez firmę zmarłego przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną. Nowa ustawa wprowadzi do systemu prawa instytucję przedsiębiorstwa w spadku, co zrodziło potrzebę zmian w zakresie prawa podatkowego. Mają one istotne znaczenie dla efektywnego rozwiązania problemu sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej po jej śmierci. Zmiany obejmą niemal wszystkie przepisy podatkowe.

II. Podatnikiem zostanie przedsiębiorstwo w spadku, a nie zarządca sukcesyjny

Zgodnie z podstawowym założeniem ustawy przedsiębiorstwo w spadku na gruncie prawa cywilnego nie będzie posiadało podmiotowości prawnej. W szczególności, nie będzie jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 331 k.c.). W prawie cywilnym zarządca sukcesyjny będzie posiadał prawa i obowiązki związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem w spadku. Będzie on działał we własnym imieniu, ale na rzecz właścicieli przedsiębiorstwa w spadku. Z tych przyczyn zarządca sukcesyjny nie będzie podatnikiem. W konsekwencji projekt ustawy zakłada, że to przedsiębiorstwo w spadku uzyska podmiotowość prawnopodatkową, jako jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, w zakresie podatków związanych z działalnością tego przedsiębiorstwa. Przyjęto rozwiązanie, że przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem podatków: od towarów i usług (VAT), akcyzowego oraz dochodowego, tonażowego, okrętowego oraz od gier hazardowych.

Nowe przepisy, nad którymi pracuje obecnie Sejm mają nadać status podatnika przedsiębiorstwu w spadku, umożliwiając kontynuowanie działalności firmy osoby fizycznej po jej śmierci.

III. Przedsiębiorstwo w spadku będzie posługiwać się tym samym NIP co zmarły przedsiębiorca

W nowej ustawie proponuje się, aby przedsiębiorstwo w spadku mogło posługiwać się tym samym numerem NIP co zmarły przedsiębiorca. Funkcjonowanie przedsiębiorstwa po śmierci przedsiębiorcy będzie wiązać się jedynie ze zmianą formy prowadzonej działalności. Uzasadnione jest tym samym odwołanie do ogólnej zasady znanej z prawa handlowego, zgodnie z którą podmiot powstały po przekształceniu należy identyfikować jako ten sam byt prawny, którym był podmiot funkcjonujący przed przekształceniem. Autorzy projektu uważają, że w przypadku projektowanej zmiany za swoiste przekształcenie można uznać zmianę właściciela/współwłaścicieli przedsiębiorstwa w wyniku śmierci przedsiębiorcy. W związku z tym przyjęto, że NIP przedsiębiorcy przechodzi na przedsiębiorstwo w spadku i wygasa wraz z wygaśnięciem zarządu sukcesyjnego, a jeżeli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony – wraz z upływem terminu do powołania zarządcy sukcesyjnego. W przypadku gdy zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony, przedsiębiorstwo w spadku może do dnia upływu terminu do powołania zarządcy sukcesyjnego podawać NIP przedsiębiorcy.

IV. Zarządca sukcesyjny będzie zobowiązany do aktualizacji danych identyfikacyjnych

Zarządca sukcesyjny będzie miał obowiązek aktualizowania danych objętych zgłoszeniem identyfikacyjnym przez dokonanie zgłoszenia aktualizacyjnego do naczelnika urzędu skarbowego, nie później niż w terminie 7 dni od dnia, w którym nastąpiła zmiana danych. W okresie od dnia śmierci przedsiębiorcy do dnia ustanowienia zarządu sukcesyjnego albo wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, a także w okresie od dnia, w którym zarządca sukcesyjny przestał pełnić tę funkcję do dnia powołania kolejnego zarządcy sukcesyjnego albo wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego, obowiązek aktualizowania danych za przedsiębiorstwo w spadku będą natomiast zobowiązane wykonywać osoby, o których mowa w przepisach o zarządzie sukcesyjnym.

V. Przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem podatku dochodowego

Działalność przedsiębiorstwa w spadku zostanie uznana za pozarolniczą działalność gospodarczą i tym samym będzie stanowiła odrębne źródło przychodu zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT). Przedsiębiorstwo w spadku, stanowiące jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, będzie podatnikiem z tytułu dochodów osiąganych, przede wszystkim w przypadku ustanowienia zarządu sukcesyjnego – w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. Przedsiębiorstwo w spadku będzie także uznawane za podatnika, mimo że nie został ustanowiony zarząd sukcesyjny, w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego. Jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony i osoba uprawniona do dokonywania czynności zachowawczych nie dokona w okresie dwóch miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy zgłoszenia o kontynuowaniu prowadzenia przedsiębiorstwa, nie wystąpi skutek w postaci uznania za podatnika PIT przedsiębiorstwa w spadku.

VI. Podatek dochodowy na takich samych zasadach na jakich płaci go zmarły przedsiębiorca

Podatek dochodowy od działalności przedsiębiorstwa w spadku obliczany będzie na takich samych zasadach jakie obowiązują w przypadku osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Przy czym w przypadku śmierci przedsiębiorcy, który był współnikiem spółki cywilnej, jeżeli ustanowiono zarząd sukcesyjny, przedsiębiorstwo w spadku, dla celów ustawy PIT, traktowane będzie jak współnik spółki cywilnej. Zakres obowiązku podatkowego dla przedsiębiorstwa w spadku został określony na takich samych zasadach jakie obowiązywały dla zmarłego przedsiębiorcy na dzień otwarcia spadku. Dochody przedsiębiorstwa w spadku będą opodatkowane na ogólnych zasadach przy zastosowaniu skali podatkowej lub jednolitej 19% stawki podatku albo z zastosowaniem jednej ze zryczałtowanych form opodatkowania, czyli ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych lub karty podatkowej.

VII. Przedsiębiorstwo w spadku będzie pełnić rolę płatnika podatku dochodowego

Przedsiębiorstwo w spadku będzie płatnikiem podatku dochodowego od osób fizycznych od dokonywanych wypłat lub świadczeń na rzecz osób fizycznych. W konsekwencji będzie zobowiązane do obliczenia i pobrania od tych osób (podatników PIT) podatku (w tym w formie zaliczki) i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu. Obowiązki płatnika przedsiębiorstwo w spadku będzie wykonywało w szczególności w stosunku do osób, które uzyskują od tego przedsiębiorstwa przychody ze stosunku pracy, pracy nakładczej lub na podstawie umów będących podstawą uzyskiwania przychodów zaliczonych do działalności wykonywanej osobiście bądź przychodów z praw majątkowych.

VIII. Przedsiębiorstwo w spadku uzyska status podatnika podatku od towarów i usług

Nowe przepisy uznają przedsiębiorstwo w spadku za podatnika VAT. Analogicznie jak w przypadku podatku dochodowego przyjęto, że przedsiębiorstwo w spadku, jako jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, jest podatnikiem VAT w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego albo wygaśnięcia uprawnień do powołania zarządcy sukcesyjnego, jeżeli zarządca sukcesyjny nie został powołany i osoba uprawniona do dokonywania czynności zachowawczych. Przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem w okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego przede wszystkim wówczas, gdy zostanie ustanowiony zarząd sukcesyjny. Przedsiębiorstwo w spadku uznaje się za podatnika kontynuującego prowadzenie działalności gospodarczej zmarłego podatnika VAT. W przypadku przedsiębiorstwa w spadku właściwym organem podatkowym będzie organ podatkowy, który był właściwy dla zmarłego podatnika w dniu jego śmierci.

RAFAŁ KOWALSKI
Partner w Dziale Doradztwa
Podatkowego
tel.: +48 22 543 16 00
Rafal.Kowalski@bdo.pl

IX. Przyjęto zasadę kontynuacji rozliczeń VAT po zmarłym przedsiębiorcy

W nowych przepisach przyjmuje się zasadę pełnej kontynuacji rozliczeń na gruncie VAT przez przedsiębiorstwo w spadku. Z chwilą śmierci przedsiębiorcy, przedsiębiorstwo w spadku staje się podatnikiem VAT kontynuującym działalność po zmarłym przedsiębiorcy. Zarządca sukcesyjny, prowadząc z wykorzystaniem przedsiębiorstwa zmarłego podatnika przedsiębiorstwo w spadku (w imieniu własnym ale na rachunek właścicieli przedsiębiorstwa w spadku), biorąc pod uwagę przyjętą na gruncie VAT zasadę pełnej kontynuacji, będzie uprawniony i zobowiązany, przykładowo, do złożenia deklaracji lub korekt deklaracji za zmarłego podatnika.

X. Jeśli nie będzie zarządu sukcesyjnego podatek zostanie wykreślony z rejestru VAT

W przypadku gdy zarząd sukcesyjny zostanie ustanowiony z chwilą śmierci przedsiębiorcy, nie dojdzie do wykreślenia zmarłego podatnika z rejestru, jeżeli przedsiębiorca wywiąże się z obowiązku poinformowania właściwego naczelnika urzędu skarbowego o powołaniu zarządcy sukcesyjnego i dokonaniu stosownego wpisu do CEIDG. Ustawa o VAT nakazuje przedsiębiorcy poinformowanie o tych okolicznościach oraz o zmianach w ich zakresie w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia. Jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony z chwilą śmierci przedsiębiorcy, podatek zostanie wykreślony z rejestru z urzędu z chwilą śmierci. Do wykreślenia podatnika z rejestru dojdzie również w przypadku, gdy zarządca sukcesyjny przestanie pełnić swoją funkcję (np. z powodu rezygnacji, odwołania czy śmierci).

Niniejszy materiał nie stanowi wyczerpującej informacji podatkowej, ani nie stanowi opinii podatkowej. Przed podjęciem jakichkolwiek decyzji prosimy o zasięgnięcie szczegółowej porady podatkowej.